

frgovina, turizem, lov in ribolov, nabiralništvo, promet).

Spreminjanje poklicne sestave prebivalstva (spet splošno in podrobneje za izbrane štiri kraje).

Spreminjanje socialne sestave prebivalstva (od gruntarjev do gostačev, ubožnice, zaposlovanje v industriji ipd.).

Uvajanje novosti (pri kmetovanju, obrti, stavbarstvu, stanovanjski opremi, prometu, noši, prehrani).

Razkroj in stopnja ohranjenosti tradicionalne kulturne podobe (v kmečkem gospodarstvu, v noši, prehrani, stavbah, stanovanjih, v vaških skupnostih, v šegah, verovanju, zdravilstvu, petju in plesu).

Etnološka preučevnost območja in predlogi (etnološke zbirke v loškem muzeju, muzej na prostem, zasebni zbiralci, prekopčevalci, Visoko, Pepetova bajta v Hósti, zaščita, nadaljnje raziskave).

Tem poglavjem sledijo še seznam literature, arhivskega gradiva, pregledi informatorjev in že omenjeni fotografski material.

Komur je kolikor toliko mar za loške kraje, bo v tej knjigi od strani do strani zasledoval zanimivosti, o katerih morebiti še nikoli ni pomislil, ali pa jih deloma pozna, a premalo ve o njih. Knjiga je izšla samo v 600 izvodih. Znanstveni inštitut univerze v Ljubljani (ne se ustrašiti imena znanstveni, saj je knjiga pisana nadvse poljudno, vsakomur razumljivo!) ima v načrtu, da bo na ta način obdelal vso Slovenijo in s tem prikazal »način življenja Slovencev v 20. stoletju«. Na podoban način so do sedaj obdelana območja Ljutomera, Kočevja, Gornje Radgone in Slovenskega Porabja, Knjiga o Škofji Loki je peta v tem preučevanju.

France Planina

OBČNI ZBOR MUZEJSKEGA DRUŠTVA ŠKOFJA LOKA

Občni zbor Muzejskega društva Škofja Loka, ki je bil v petek 14. junija 1985, je bil razdeljen na dva dela. Ob 17. uri tega dne so številni člani društva in gosije prisostvovali odkritju spominske plošče dr. Pavletu Blazniku, loškemu zgodovinarju, utemeljitelju in usmerjevalcu muzejstva v Škofji Loki in častnemu občanu Škofje Loke. Plošča je bila odkrita na rojstni hiši v Blaževi ulici s skromno slovesnostjo in ob zvokih pesmi, ki jih je pel nonet Blegoš iz Poljan. Ploščo je odkril predsednik skupščine občine Škofja Loka tovariš Matjaž Čepin; življenje in delo pokojnega dr. Pavleta Blaznika je z občutenimi besedami orisal nekdanji prvi tajnik Muzejskega društva v Škofji Loki dr. Anton Polenec:

»Dovolite mi, da kot prvi tajnik, pred skoraj 50 leti snujočega se Muzejskega društva v Škofji Loki, spregovorim besedo o dr. Pavletu Blazniku ob odkritju spominske plošče na domu, kjer je pred

81. leti začel svojo bogato in za zgodovino ter kulturo Škofje Loke z njenim širšim območjem tako pomembno življenjsko pot.

Ceprav je le mlada leta res preživel v tej ozki ulici pod gradom in se je kasneje le občasno vračal v domače okolje, je živel dr. Blaznik z Loko in njeno tisočletno zgodovino vse življenje.

Že ob prvih korakih na zgodovinskem oddelku naše univerze je talentirani študent Pavle ob vodstvu selškega rojaka dr. Milka Kosa zaslužil zgodovinsko bogastvo, ki ga skriva gospostvo freisinških škofov — z izredno temeljitostjo je začel načrtno odgrinjati kopreno z večstoletne preteklosti naših krajev. Obhodil je vse hribe in grape na Selškem, obiskal sleherno kmetijo in zadnjo bajto ... (Fr. Planina)« — tako se je lotil »Kolonizacije«, nase-litve Selške doline (1928), s katero je dosegel doktorski naslov. Enako temeljito in vztrajno je kot neumoren znanstvenik pripravil: Kolonizacijo Poljanske do-

line, Kolonizacijo in kmetsko podložništvo na Sorškem polju (1953), ob tisočletnici Loke pa Škofja Loka in Loško gospodarstvo — najboljše njegovo delo, posvečeno spomenu skrbnih staršev in prednikov-loških podložnikov, kot je zapisal ob naslovu. — S tem in še ostalimi sto razpravami, zapisi, članki se je dr. Pavle Blaznik razvil v »našega najboljšega krajevnega zgodovinarja in prav zaradi njega danes nima noben del slovenske zemlje tako temeljito in bogato obdelane zgodovine kot prav loško gospodarstvo« — kot je zapisal akademik dr. Bog Grafenauer.

Iz Blaznikove zavzetosti za preteklost njemu drage Loke je izšla tudi želja po ustanovitvi Muzejskega društva v Škofji Loki 1937. — Z njemu lastno predanostjo in dejavnostjo je muzejsko društvo vestno vodil in predsedoval njegovim delovnim mesečnim sejам in občnim zborom skoraj 40 let — in uspehi niso izostali. — Med prvimi nalogami, ki si jih je zastavilo mlado Muzejsko društvo, je bila ustanovitev muzeja. Že leta 1939 je bila odprta Muzejska zbirka, pri čemer je bil tudi Blaznik aktiven zbiratelj; takoj po osvoboditvi pa je zbirka prerasla v muzej. Po Blaznikovem prizadevanju in ob razumevanju tedanjega predsednika občine Sveta Kobala se je muzej iz Puštala preselil na grad, nekdanje bivališče freisinskih gospodarjev. Tudi po Blaznikovi zaslugi in njegovi nenehni skrbi je muzej napredoval in se razvil v tako ugledno kulturno ustanovo: še več — njej sta se pridružili še dve muzejski zbirki v obeh dolinah, v Železnikih in v Žireh.

Prav tako je Blaznik navdušeno podprl Loške razglede, zbornik, ki s svojo kvaliteto in tehtno vsebino širi kulturo in znanje o Loki, njeni preteklosti in sedanjosti, njenem življenju in snovanju, nepretrogoma že 31 let: s svojimi številnimi zgodovinskimi prispevki je tudi Blaznik bogatil Loške razglede vse do zadnjega letnika.

Za vsa ta dela na znanstvenem in kulturnem področju je dr. Blaznik prejel številna visoka in najvišja državna, republiška, občinska in društvena odličja

in priznanja. Muzejsko društvo pa mu je ob 80-letnici podelilo slavnostno listino za njegovo življenjsko delo, posvečeno slovenski zgodovinski znanosti in njegovemu ljubemu domačemu kraju.

Spominska plošča na rojstni hiši bo odslej dalje ohranjala nam in prihodnjim rodovom spomin na dr. Pavleta Blaznika, slovenskega in loškega zgodovinarja, utemeljitelja in usmerjevalca muzejstva in škofjeloškega častnega občana. »

Po odkritju spominske plošče dr. Pavletu Blazniku je občni zbor začel z delom ob 18. uri v kapeli na Loškem gradu. Po uvodnem pozdravu gostov in prisotnih članov muzejskega društva je predsednik dr. Branko Berčič občnemu zboru predlagal, naj v delovno predsedstvo zbora izvoli dr. Antona Polenca, za člane profesorja Franceta Planino in dr. Branka Berčiča, za zapisnikarja pa tajnika društva Andreja Pavlovca. Delegati občnega zbora so predlog soglasno potrdili z dvigom rok. Po izvolitvi delovnega predsedstva je delo občnega zbora vodil predsednik delovnega predsedstva dr. Anton Polenec, ki je občnemu zboru predlagal dnevni red:

1. Poročilo predsednika Muzejskega društva Škofja Loka.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo ravnatelja muzeja.
5. Razprava o poročilih, pozdravi.
6. Poročilo nadzornega odbora in disciplinske komisije.
7. Glasovanje o razrešnici.
8. Volitve predsednika izvršnega odbora in članov izvršnega odbora, volitve nadzornega odbora in disciplinske komisije.
9. Sklepna beseda in konec občnega zbora.

Predsednik delovnega predsedstva dr. Anton Polenec je ugotovil, da je po določilih Pravilnika muzejskega društva možno začeti občni zbor, ki je kljub majhnemu številu prisotnih sklepčen. Predlagal je še overovatelja zapisnika, in sicer Ano-Marijo Cegnar in Ivana Jenka, kar so prisotni sprejeli.

Sledila so poročila. Najprej poročilo predsednika dr. Branka Berčiča.

Pevci iz Poljan ob slovesnosti odkritja spominske plošče dr. Pavletu Blazniku na rojstni hiši v Škofji Loki
(Foto M. Pavlovec)

POROČILO PREDSEDNIKA (poročila dr. Branko Berčič)

V skladu z določili društvenih pravil o oblikah in vsebini delovanja je Muzejsko društvo v Škofji Loki po svojem zadnjem občnem zboru pripravilo delovni program za novo poslovno obdobje, ki je obsegal naslednje dejavnosti: spremljanje dela v Loškem muzeju in v oddelku Zgodovinskega arhiva v Škofji Loki, sodelovanje na spomeniškovarstvenem področju, izdajanje domoznanskih publikacij, vključevanje v koordinacijo muzejske dejavnosti v škofjeloški občini, sodelo-

vanje z drugimi sorodnimi društvi in povezovanje z občinsko kulturno skupnostjo, družbenopolitičnimi organizacijami in z občinsko skupščino ter organizacijsko in strokovno delo z društvenimi člani. Takšen delovni program je predstavljal kontinuiteto v dotedanjem društvenem delovanju in je bil vključen v srednje-ročni program kulturnega razvoja v občini. Naj na kratko poročam o njegovem uresničevanju.

1. Delo v *Loškem muzeju* je društveni izvršni odbor tekoče spremljal preko udeležbe muzejskih delavcev v članstvu odbora, podrobno pa ga je obravnaval ob

razpravah o delovnih programih za leti 1984 in 1985 in o letnih poročilih za leti 1983 in 1984. Mogel je ugotoviti, da je bilo načrtovano delo tudi opravljeno, kakor je izhajalo iz delovnih nalog in posebnih strokovnih zadolžitvev posameznih muzejskih delavcev in muzeja kot ustanove. Žal ni bilo finančnih sredstev za *obnovo muzejskih objektov na grajskem vrtu* in za ureditev grajskega dvorišča. Spremljali pa smo obsežna obnovitvena in vzdrževalna dela na grajskem muzejskem poslopju, zaradi katerih je bil muzej dalj časa zaprt, ter ob delnem porušenju grajskega obzidja. Ob tem smo obravnavali strokovne predloge za prenovitve nekaterih muzejskih zbirk, ki so bile ponovno odprte v juniju 1984. Ob njihovem skupnem ogledu, zlasti popolnoma posodobljene in dopolnjene zbirke o NOB, smo ugotovili potrebo po posebejnem zbiranju podatkov pri še živečih udeležencih NOB in izoblikovali stališče o nepotrebnosti posebnega pokrajinskega muzeja NOB za Gorenjsko. Sodelovali smo pri iskanju ustrezne muzejske lokacije za muzejsko zbirko o razvoju PTT v Sloveniji (Partizan, Starološki grad), kakor tudi za stalno postavitev del slikarja Franceta Miheliča (Starološki grad, Mestni trg, Kašča). Informirani smo bili tudi o možnosti za prevzem privatne muzejske zbirke žirovskega rojaka dr. Žarka Dolinarja, živečega v Švici, in izrekli predvsem interes za dokumente, ki pričajo o loškem območju, vendar pozneje z lastnikom ni prišlo do kontakta. Društvo je podprlo predlog občinske urbanistične službe, naj bi Loški muzej namesto spomeniškovarstvenega zavoda prevzel popis naravnih in kulturnih spomenikov v občini, ker bi se s tem muzejski delavci in delovanje še bolj povežalo s terenom. Večkrat so bili obravnavani osnutki in predlogi srednjeročnega razvoja programa za Loški muzej, ki so bili podrobno in na strokovni višini pripravljene tako za delo v muzejskih zbirkah v Loki kot za razširitev muzejskih zbirk na občinskem območju (Gorenja vas, Visoko), pri čemer smo posebej opozorili na padeč interesa za Groharjevo spominsko zbirko od njenih oskrbovalcev v Sorici. Ponovno pa smo ugotavljali, da je delo Loškega

muzeja v zadnjem času premalo javno popularizirano in da bi muzej moral začeti z akcijami za organizirano skupinsko ogledovanje muzejskih zbirk, zlasti na novo postavljenih.

2. Podobno je s spremljanjem dela v škofjeloškem *oddelku Zgodovinskega arhiva* (s sedežem v Ljubljani). Na odborovih sejah stalno sodeluje arhivar in seznanja s tekočimi novostmi in problemi. Ob obravnavanju poročila za 1983 in delovnega programa za 1984 je bila društvena seja organizirana v prostorih arhiva, da so, poleg izčrpnih podatkov o arhivu, člani mogli videti tudi arhivske zbirke in njih ureditev ter spoznati delovanje arhiva, o čemer so dali zelo pohvalno oceno. V tem času je ta ustanova prevzela v svoje fonde arhivsko gradivo Muzejskega društva od njegove ustanovitve do leta 1974. Društvo je po svojih močeh sofinanciralo izdajo pomembne arhivske domoznanske publikacije *Knjiga hiš v Škofji Loki* (I. in II. zvezek).

3. Na področju spomeniškega varstva je bilo v zadnjem letu ponovno vzpostavljeno redno sodelovanje z *Regionalnim zavodom za spomeniško varstvo* v Ljubljani, ki deluje tudi na območju loške občine. Predstavniki zavoda se je začel udeleževati društvenih sej, na katerih je tekoče poročal o problematiki, ki se javlja pri delu na terenu, pri odnosih z občinsko skupščino in kulturno skupnostjo in v sodelovanju pri izvajanju programa revitalizacije starih mestnih in vaških jeder v občini. Spoznana je bila potreba in znova izražena želja po obojestranskem tvornem sodelovanju. Zavod bo društvo sproti seznanjal s spomeniškovarstvenimi problemi in želel spoznati ter skušal upoštevati njegova stališča in predloge, društvo pa se bo zavzemalo v korist dejavnosti pri občinskih samoupravnih in političnih forumih in strokovnih upravnih organih.

To se je dogajalo predvsem s sodelovanjem uradnih predstavnikov in drugih članov Muzejskega društva v odborih in komisijah za načrtovanje in izvajanje *revitalizacije (oživitve) starega mestnega jedra Škofje Loke in drugih naselij* v občini, kjer smo ugotavljali preslabo koordinacijo vseh sodelujočih ter zahtevali

stalno strokovno sodelovanje lokalnih muzejskih, arhivskih in spomeniškovarstvenih institucij. Vsa revitalizacijska problematika je bila sproti obravnavana tudi na društvenih sejah, zlasti letni programi in poročila o delu, gradivo za spomeniškovarstveno zaščito mesta Škofje Loke in za nekatere objekte, kot so npr. Loški grad, Puštalski grad in Visoko. Tako je bil ob razgrnitvi gradiva in načrtov za zaščito Škofje Loke organiziran poseben javni razgovor, na katerem so sodelovali društveni odborniki s predlogi za dopolnitve pri upoštevanju kulturne dediščine. Sicer pa smo ugotavljali, da strokovno delo dobro poteka, da so pri tem udeleženi arhitekti, etnologi, umetnostni zgodovinarji idr. strokovnjaki s fakultet, da so izdelane vse temeljne študije in ureditveni načrti za posamezna mestna in druga naselja in za posamezne pomembnejše objekte ter da so vključena v obravnavo in odločanje tudi vsa muzejska društva, poleg škofjeloškega v Železnikih in v Žireh. Zaostaja pa urejanje naselij in objektov po sprejetih strokovnih programih, ker ni dorečen način njihovega financiranja. Zahtevali smo hitrejšo sprejetje občinskih odlokov o razglasitvi Škofje Loke in drugih lokacij za kulturne spomenike, da bodo vsaj načelno onemogočeni strokovno neustrezni in škodljivi posegi v prostor in objekte. Podprli smo idejo, naj bi bila Škofja Loka skupaj s Ptujem in Piranom proglašena za republiški kulturni spomenik.

4. V zadnjem poslovnem obdobju sta izšla dva zvezka društvene periodične domoznanske publikacije *Loški razgledi*: 30. za leto 1983 in 31. za leto 1984. Izvršni odbor je tekoče spremljal vse vsebinske priprave, ki jih je ob sodelovanju uredniškega odbora uspešno vodil glavni urednik dr. France Leben, ter reševal predvsem organizacijska in finančna vprašanja. Zaradi nenehnih in visokih podražitev papirja in tiskarniškega dela je postajalo vse bolj pereče vprašanje finančnih sredstev za izdajanje publikacije in možnosti objavljanja strokovnih in znanstvenih razprav in člankov in drugih besedil, ki jih je, kot običajno, vedno dovolj na razpolago od stalnih ziriroma

novih avtorjev. Na to smo opozorili občinsko kulturno skupnost, ki vseskozi z odgovornim odnosom dotira v društveni tiskovni sklad kot edini financer, ker so vsa prizadevanja za vključitev občinske raziskovalne skupnosti ostala brez uspeha. Odbor je zato vsako leto obnavljal in skušal razširiti akcijo za zbiranje oglasov pri delovnih organizacijah, v kateri pa žal le delno uspeva (uspešnejša je akcija med obrtniki). Zaradi pomanjkanja denarja je bilo odločeno, da bo obseg publikacije manjši (250 do 300 strani) in da bo prodajna cena višja (za člane in redne naročnike 50 %, v prosti prodaji 100 % proizvodne cene za izvod). Avtorski honorarji za sodelavce ostajajo še naprej za polovico in več nižji od običajnih. Zaradi zniževanja stroškov smo preizkušali nekatere cenejšje oblike ekspedita, kar pa je povzročilo zastoje pri prejetanju publikacije. Na rednih letnih sestankih družbenega organa upravljanja publikacije je bila vselej visoko ocenjena njena kvaliteta, nespornost njene vsebine in prizadevna aktivnost uredniškega odbora. Občinska SZDL bo skušala posredovati pri nadaljnjem urejanju vprašanja sofinanciranja, pripombe nekaterih bralcev na posamezne objavljene podatke pa so bile ali upoštevane in objavljene ali pa shranjene v arhivu za prihodnje raziskovalce obravnavane problematike. Ob jubilejnem 30. letniku je bila Loškimi razgledom na občinski praznik v znak priznanja podeljena velika občinska plaketa, za obsežno in kvalitetno obravnavanje NOB pa priznanje Prešernove brigade.

V nasprotju z uspešnostjo te publikacije pa društvo, žal, ni moglo nadaljevati z izdajanjem *Vodnikov po loškem ozemlju*, čeprav je za naslednjega (Sorića) že pripravljeno besedilo, a ni denarja za njegov natis. Zato je društvo predvsem moralno in s samo simboličnim finančnim prispevkom podprlo izid dveh pomembnih in kvalitetnih škofjeloških domoznanskih publikacij: Franceta Štukla *Knjigo hiš v Škofji Loki* (I.—II. del, izdal Zgodovinski arhiv Ljubljana, Škofja Loka 1981 in 1984) in delo Mete Sterle *Občina Škofja Loka* (v seriji Etnološka

topografija slovenskega etničnega ozemlja — 20. stoletje, izdal Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani 1984).

5. Odbor za *koordiniranje muzejske dejavnosti v občini*, v katerem sodelujejo muzejska društva iz Škofje Loke, Železnikov in Žirov, nekatera druga društva (kulturnoprosvetna, turistična) v Sorici in Poljanah, ki imajo muzejske spominske zbirke, in Loški muzej, se je običajno sestajal enkrat, dvakrat letno, vsekakor pa ob pripravi usklajenih delovnih in finančnih načrtov za naslednje leto. Zaradi zahtevnih adaptacijskih in preurejevalnih del je Loški muzej kot dežurni sklicatelj koordinacije potrebne konzultacije opravil hkrati z rednimi delovnimi kontakti (organizacijskimi, strokovnimi) s posameznimi društvi, tako da je bil sestanek koordinacije uradno sklican samo v decembru 1984. Vendar je sodelovanje med člani normalno potekalo, zlasti kar zadeva pripravo delovnih programov, usklajevanje finančnih potreb, tekoče muzejsko strokovno delo in nekatere skupne akcije. Med slednje sodi vprašanje najemnine za prostore muzejskih zbirk ter obračuna in revalorizacije amortizacije za stavbe oziroma prostore, ki jih upravljajo muzej in društva. Medtem je Muzejsko društvo v Škofji Loki prostore Groharjeve spominske zbirke v Sorici odstopilo v uporabo tamkajšnjemu kulturnoprosvetnemu društvu. V zadnjem letu pa se je zanimanje tega društva za spominsko zbirko poslabšalo, tako da smo opozorili krajevno skupnost in turistično društvo v Sorici, naj se zavzameta za njen nadaljnji obstoj in delovanje.

Novembra 1983 smo sodelovali na sestanku, ki so ga v zvezi z ustanavljanjem *planinske muzejske zbirke v Mojstrani* organizirali tamkajšnje planinsko društvo ter občinska skupščina in kulturna skupnost z Jesenic. Naše muzejsko društvo je po lastnih izkušnjah predlagalo, kako izpeljati organizacijsko in strokovno akcijo, da bo zbirka odprta do začetka planinske sezone 1984, sodelavci loškega muzeja (A. Pavlovec) pa so izdelali osnutek scenarija za postavitev razpoložljivega gradiva. Na podlagi tega

dogovora je akcija dokončno stekla in v začetku julija 1984 je bila slovesno odprta Triglavska muzejska zbirka. Ob tej priložnosti je planinsko društvo Mojstrana dodelilo loškemu muzejskemu društvu in muzeju posebno priznanje za pomoč pri ustanovitvi planinske muzejske zbirke.

Poleti 1983 je bila v Loki na obisku privatna izletniška skupina iz *Freisinga* in se med drugim zanimala za obisk Ločanov pri njih. Vendar na uradni društveni dopis tamkajšnjemu zgodovinskemu društvu še vedno nismo prejeli nobenega odgovora.

6. Manj uspešen je bil društveni odbor pri neposrednih *akcijah z društvenimi člani*. Za pridobivanje novih članov ni bila sprožena nobena aktivnejša dejavnost, tako da se priglajajo predvsem zainteresirani posamezniki, zlasti med novo priseljenimi občani, nismo pa še našli načina za večje vključevanje mladine. — Medtem nista uspela dva poskusa za obnovitev *muzejskih izletov* (jeseni 1983, spomladi 1984) v sodelovanju s Turističnim društvom, ker je bil odziv med članstvom prešibak; večje zanimanje so pokazali samo za izlet v Kostanjevico septembra 1984. Ob tej slabi izkušnji smo tudi k obnovitvi *strokovnih razgovorov oziroma predavanj* za društvene članke pristopili v sodelovanju s Knjižnico Ivana Tavčarja v Škofji Loki ter se vključili z našimi temami v njen redni tovrstni program. Tako sta bila organizirana razgovora ob izidu Loških razgledov in Knjige hiš (Fr. Leben, Fr. Štukl) in nekatera tematska predavanja (C. Avguštin, B. Berčič, P. Hafner, Fr. Planina). V sodelovanju z odborom za revitalizacijo pa je bila izvedena javna razprava o zaščiti starega mestnega jedra Škofje Loke. Vendar želi društveni odbor z obema dejavnostma znova poskušati vzbuditi zanimanje med svojim članstvom. Zato je spomladi 1985 razposlal obvestilo o načrtovanih strokovnih ogledih posameznih muzejskih zbirk v Loškem muzeju ter o obiskih osrednjih slovenskih muzejev in galerij v Ljubljani, ki v preteklosti niso bili vključeni med muzejske izlete. Prav tako bi odbor želel izvedeti, kakšne stro-

Del udeležencev občnega zbora v kapeli na loškem gradu (Foto M. Pavlovec)

kovne teme bi bile za člane muzejskega društva posebej zanimive in kje organizirati razgovore oziroma predavanja (v muzeju ali v knjižnici).

V obdobju, za katero dajemo poročilo, je Muzejsko društvo izgubilo nekaj starejših, tudi dolgoletnih članov. Med njimi je bil eden društvenih ustanoviteljev in njegov dolgoletni predsednik, pred letom dni umrli loški zgodovinar dr. Pavle Blaznik. Posvetili smo mu komemorativno sejo in organizirali udeležbo na pogrebni svečanosti v Ljubljani in v Celju. Obravnavali smo tudi ideje za trajno obeležje njegovega spomina med loškimi rojaki in med slovenskimi zgodovinarji: spominska plošča na rojstni hiši, postavitve doprsnega kipa (v muzeju ali v mestu), poimenovanje po njem (ulica, trg, društvo, šola), redni strokovni simpoziji slovenskih zgodovinarjev v Škofji Loki. Ob soglasju občinske organizacije SZDL in ob finančnem sodelovanju občinske skupščine in kulturne skupnosti je do obletnice Blaznikove smrti uspelo pripraviti odkritje spominske plošče na njegov rojstni hiši in izdelati njegov doprsni portret v bronu (avtor akad. kipar Tone Logonder), ki je do postavitve na stalno mesto shranjen v Loškem muzeju. Sprožen je uradni postopek za poimenovanje določenega mestnega predela po dr. P. Blazniku in Zgodovinskemu društvu za Slovenijo posredovan pismeni predlog za organiziranje strokovnih sim-

pozijev. Spominu dr. Blaznika je posvečen tudi uvodni del Loških razgledov za leto 1984.

POROČILO TAJNIKA (poroča Andrej Pavlovec)

Ker je o delu in delovanju društva obširno poročal društveni predsednik dr. Berčič, govori tajniško poročilo o delu izvršnega odbora muzejskega društva. V dvoletnem mandatu izvršnega odbora med dvema občnima zboroma, to je od 17. junija 1983 do današnjega 14. junija 1985, je izvršni odbor zasedal na 18. sejah. Sej je bilo prav toliko kot v prejšnjem mandatu. Z žalostjo se spominjamo komemorativne seje ob smrti dr. Pavleta Blaznika, na kateri so člani izvršnega odbora izrazili globoko žalost ob izgubi častnega člana in ustanovitelja ter dolgoletnega predsednika društva. Prav na tej seji so prisotni še enkrat pregledali njegovo delo in obljubili nadaljevati dr. Blaznikovo usmeritev delovanja društva, ki jo je tako globoko začrtal in vtikal v muzejstvo na Loškem.

Izvršni odbor je na svojih sejah tekoče obravnaval vso problematiko delovanja društva in še posebej posvečal vsi skrb eni izmed pglavitnih nalog, to je

Loškimi razgledom. Ob poročilih urednika dr. Franceta Lebna je redno in na vsaki seji spremljal nastajanje nove številke zbornika že takrat, ko je prejšnja komaj odšla med ljudi. Zato ni nič čudnega, da je bila zadnja seja pred današnjim občnim zborom skupaj s sejo uredniškega odbora in organa družbenega upravljanja Loških razgledov. S kolikernimi in s kakšnimi problemi se srečujejo člani izvršnega odbora, naj ponazori samo droben, skoraj anekdotičen primer, ko so trije odborniki na seji računali in prišli do skoraj neverjetnega rezultata, da stane ena sama stran v Loških razgledih 5.000 din ali za tiste, ki še računajo v starih dinarjih 500.000 din. Zato je tudi razumljivo, da je izvršni odbor moral na sejah spremljati tudi finančno stanje društva in bil večkrat pred težkimi odločitvami. Ob analizi izvajanja srednjeročnega načrta je moral že zopet odločiti o natisu Vodnika številka 5 — Sorica in še enkrat skleniti, da odloži izid. Tako smo poročali tudi na prejšnjem občnem zboru in moramo tudi na tem. Težave se kopicijo od seje do seje: še na aprilski seji smo obravnavali predlog, da bi za Loške razglede kupili papir vnaprej. Na zadnji seji smo zvedeli, da papir, ki bi nas v aprilu stal 20 starih milijonov, velja danes že nekaj čez 40.

Toda dovolj o težavah. Kot kažejo podatki, bomo pa le v novem mandatnem obdobju poleg Loških razgledov še in končno le izdali tudi vodnik po Sorici. Še nekaj podatkov o Loških razgledih, ki se izgubijo v številkah blagajniškega poročila. Še vedno so najvišji stroški natisa, od celotne vsote kar 87 %, le 12 % predstavljajo honorarji in eñ sam odstotek ekspedit in razni drugi stroški. Zanimiva je tudi primerjava: za oglase so delovne organizacije prispevale 80.500 din, zasebni obrtniki pa 51.500 din.

V obravnavanem obdobju smo izmenjali 30. in 31. številko Loških razgledov z drugimi inštitucijami, ki so nam poslale za 149 izvodov 30. letnika LR 299 njihovih publikacij, 154 izvodov 31. letnika pa je povečalo število knjig v muzejski knjižnici za 224 enot.

Izvršni odbor je na seji 17. 10. 1983 ocenil novo zbirko NOB kot izredno uspelo muzejsko postavitev. Člani izvršnega odbora so si ravno tako sproti ogledali nove postavitve ali ocenjevali preureditve v muzeju in bili tudi seznanjeni z nastajanjem novega oddelka o zgodovini pošte na Slovenskem.

Med obema občnima zboroma je odbor obravnaval poleg sklepnih računov za leti 1983 in 1984 tudi delovne načrte in še posebej temeljito preverjal podatke za srednjeročni načrt za naslednje obdobje 1986 do 1990, ki je rezultat temeljite analize izvajanja še trajajočega srednjeročnega načrta in letnih planov. Pri obravnavanju teh aktov je izvršni odbor ugotovil, da ne drži podcenjevalna in pavšalno navržena ocena o naših planih, češ da so samo zbirka želja in žeja za večjimi sredstvi. Naloge, ki smo si jih zastavili, so takšne narave in so tako premišljene, da jih muzejsko društvo ob zadostnih finančnih sredstvih lahko vedno izpolni.

POROČILO BLAGAJNIKA (poroča Miha Loboda)

Ker je občni zbor sredi leta, je najbolj primerno, da prikažemo finančne podatke skupaj za leti 1983 in 1984, kakor smo jih ob koncu vsakega leta posredovali Službi družbenega knjigovodstva.

Iz leta 1982 smo prenesli v leto 1983 neporabljena sredstva v višini 224.300,82 din in prejeli od Občinske kulturne skupnosti za delo društva 236.292,00 din in za tiskovni sklad Loških razgledov (za leti 1983 in 1984) 1.721.213,00 din. Od prodaje publikacij smo iztržili 763.817,45 din, od članarine in vpisnine novih članov pa 22.110,00 din. Za oglase družbenega in zasebnega sektorja smo prejeli 132.000,00 din, raznih drugih prihodkov pa je bilo 284.500,00 din. Skupaj so znašali prihodki v letih 1983 in 1984 3.384.233,27 din.

V istem obdobju smo porabili za pisarniške, bančne, potne in poštno stroške

101.465,40 din. Za tisk Loških razgledov (29-1982 in 30-1984) smo plačali 2.085.310,00 din, za avtorske honorarje obeh številka pa izplačali 382.399,70 din. Dotacija Zgodovinskemu arhivu je bila 60.000,00 din, za osmrtnico, venec in razne druge stroške smo izdali 31.770,00 din. Skupni odhodki v letih 1983 in 1984 so znašali 2.660.945,00 din.

Razlika 723.288,17 din predstavlja prenos sredstev v leto 1985.

RAZPRAVA O POROČILIH

Po poročilih je dr. Vasilij Melik pozdravil občni zbor v imenu Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Povzel je podatke iz poročil in opozoril razpravo na težave, ki so sicer povsod enake in jih poznajo tudi v drugih zgodovinskih društvih. Toda nikjer jih ne zmagujejo s tolikšno dejavnostjo in zavzetostjo kakor ravno Muzejsko društvo Škofja Loka, katerega predsednik dr. Berčič je nanizal v svojem poročilu toliko rezultatov, ki daleč presegajo marsikatero drugo in tudi republiško društvo. Dr. Melik je pozdravil zamisel o zgodovinskih posvetih v Škofji Loki v počastitev pokojnega zgodovinarja in rojaka dr. Pavleta Blaznika.

Dr. Andrej Rant je občni zbor pozdravil v imenu Numizmatičnega društva Slovenije in pohvalil napore muzejskega društva pri izdajanju zbornika Loški razgledi, ki s svojimi enaintridesetimi letniki predstavlja jugoslovanski fenomen. V nadaljevanju svoje razprave je spraševal, kakšno vlogo je imelo in ima Muzejsko društvo Škofja Loka v občinski kulturi oziroma v širšem kulturnem prostoru. Iz vseh poročil je začutil nekakšen ton osamljenosti in nepriznavanja dela, ki ga muzejsko društvo skupaj z muzejem opravlja pri ohranjanju naše kulturne dediščine, kar je vendar kulturno delo in poslanstvo. Svoje razmišljanje je končal s pozivom za nadaljevanje dela dr. Pavleta Blaznika in za tesnejše navezovanje

stikov z drugimi društvi, institucijami in družbeno političnimi organizacijami. Predsedujoči dr. Anton Polenc je omenil, da je vse dosedanje delo temeljilo na zamisli dr. Blaznika in profesorja Planine.

Dr. Branko Berčič je občnemu zboru pojasnil podrobno o zahtevi Društva slovenskih pisateljev o prenosu spomenika dr. Ivana Tavčarja izpred Visokega v Ljubljano. Prebral je tudi zadnje pismo tega društva, v katerem se opravičujejo za pre nagljeno potezo in zagotavljajo svojo pomoč pri ohranitvi Visokega.

Urednik Loških razgledov dr. France Leben je jedrnato pripomnil na vse pohvalne besede o Loških razgledih, da je delo pri urejanju te publikacije sicer trdo, da pa pomeni kljub vsem naporom posebno čast. Razgledi imajo tudi znanstveno vrednost, ker jih citirajo številne publikacije po vsem svetu. Po številu citatov v drugih publikacijah merijo tudi predvsem znanstveno in strokovno vrednost tako Loških razgledov kakor tudi posameznih avtorjev v Loških razgledih.

Predsednik disciplinske komisije Ivan Jenko je poročal: S posebnim zadovoljstvom ugotavljamo člani disciplinske komisije, da so naša poročila že nekaj let nazaj enaka. Tako tudi letošnje ne bo kaj drugačno. Zapazili niti niso nobene primere, ki bi zahteval obravnavo po disciplinski komisiji. Zato končujemo z željo, da tudi v prihodnje ne bi bilo kakršnih koli vzrokov, ki bi dali disciplinski komisiji povod v postopek obravnavo spornih stvari.

Predsednik nadzornega odbora Peter Pipp je s skoraj enakimi besedami kot disciplinska komisija poročal, da so pri pregledu poslovanja, vodenja knjig, članstva, blagajne, našli vse v redu in tekoče vodeno. Občni zbor je opozoril, naj sprejme sklep o povišanju društvene članarine in to na podlagi 17. člena društvenih pravil. Izvršni odbor je na seji 5. 6. 1985 razpravljal o članarini, ki je bila vse do tega obnege zborna 20 din za leto, in ugotovil, da je članarina resnično nizka. Za-

to predlaga občnemu zboru novo letoletno članarjino v višini 100 din.

Občni zbor je predlog za novo članarjino sprejel s soglasjem vseh prisotnih. Predsednik nadzornega odbora je nato predlagal razrešnico dosedanjemu odboru, ki je bila soglasno sprejeta.

Volitve.

Občni zbor je ločeno glasoval za predsednika izvršnega odbora društva in za člane tega odbora. Soglasno je bil ponovno izvoljen dr. Branko Berčič za predsednika Izvršnega odbora Muzejskega društva Škofja Loka, za člane pa: Janez Erjavec, inž. Pavle Hafner, Ludvik Kaluža, Sveto Kobal, dr. France Leben, (urednik Loških razgledov), Mihael Loboda (blagajnik — računovodja), Silvo Marguč, Andrej Pavlovčec (tajnik), France Podnar, dr. Anton Polenc, mag. France Stukl. Za ponovno izvolitev se je zahvalil predsednik dr. Branko Berčič, ki je omenil, da predstavljata naslednji leti še več dela, kajti občni zbor čez dve leti bo ob praznovanju 50-letnice muzejskega društva.

POROČILO O DELU LOŠKEGA MUZEJA

(poroča ravnatelj Janez Erjavec)

V kratkem tekstu ne moremo pregledati celotnega dela in opravljene naloge; kajti predvidene akcije in drugi činitelji, ki se jim pri dejavnosti, kot je muzejska, ni moč izogniti, vplivajo na vsebinske spremembe letnih programov. Poročal bom predvsem o izvršenih pomembnejših nalogah in nakazal problematiko dela.

Osnovni pogoji za uspešno delo so: kadri, prostori in sredstva. Povprečno je bilo zaposlenih v tem obdobju devet delavcev od 11 redno zaposlenih, zaradi daljše odsotnosti delavke zaradi bolniške in zaradi kadrovskih sprememb. Glede na sistemizacijo je to le 60% zasedenost delovnih mest, kar nujno zahteva dopolnitev. Preobremenjenost posameznih delavcev

se kaže v kvaliteti dela, še bolj pa da posamezna dela odlagajo. Manjkajoče delavce za določena dela nadomeščamo z zunanjimi strokovnimi sodelavci (dela restavradorja specialista, zgodovinarja, tehnična) in pogodbenim delom za enostavnejša manj zahtevna opravila, kar nam v nekaterih primerih povečuje stroške.

Prostorske potrebe rešujemo s postopnimi sanacijami na objektu in obstoječih prostorih, vendar inflacija in nižji zneski od planiranih pogojujejo počasnejše izvajanje, kot je planirano. Z adaptacijami v zbirkah in drugih prostorih so se izboljšali delovni pogoji ter nekoliko povečale razstavne površine. V juniju 1983 smo končali obnovo strehe na vzhodnem traktu. Načrtovali smo postopno nadaljnjo obnovo strehe še v naslednjih letih, in da podstrežje ustrezno uredimo in opremimo za depoje. Ker pa potrebna sredstva od OKS, KSS in drugih niso bila zagotovljena, trenutno investicijska dela na grajski stavbi mirujejo.

Istočasno s sanacijo strehe nad zbirkami smo obnovili dotrajano električno napeljavo v razstavnih prostorih (pritličje in prvo nadstropje), izvršili razna popravila na zidu in prostore prebelili. Razstavniki prostori so tudi na novo opremljeni z novimi svetili in z reflektorji.

Ker je bilo obzidje med neurjem poškodovano, smo ga v novembru 1983 popravili. Uredili smo novi vhod v muzej pod arkadami in sanirali tla v cehovski sobi zaradi dotrajanosti lesenih nosilcev (izdelava betonske plošče). Celotni stroški vseh investicij na objektu in v prostorih so znašali v letu 1983 5.055.000 din. Dela smo končali v letu 1984 z ureditvijo pritličja in montažo opreme. Stroški za navedena dela so bili 1.595.000 din. S postavitvijo zbirke v pritličju je bil muzej v celoti ponovno odprt za obiskovalce od 2. 7. 1984 dalje.

Zaradi gradbenih del je bilo potrebno v prostorih in na hodniku v celoti odstraniti razstavljeno gradivo in opremo. Za obnovo so delavci muzeja pripravljali novo postavitev, obnavljali razstavljeno

opremo, popravljali posamezne eksponate in konservirali muzejsko gradivo. V oktobru 1983 je bila odprta obnovljena zbirka NOB in postavljen etnološki oddelek, dopolnjen s tematskimi zbirkami »stavarstvo«, »loški kruhek in modeli za kruhek« ter »izdelovanje umetnega cvetja na Loškem«. Zaradi predstavitve vhoda so bile zbirke v pritličju drugače razvrščene in dopolnjene ter deloma spremenjene. Za mlajše obiskovalce je bila ponovno postavljena tudi živalska zbirka na hodniku severnega trakta. Razstavnimi prostori in eksponati so v nadstropju opremljeni s tiskanim tekstom v celoti, za pritličje pa so napisali v delu. V dvehletnem obdobju so bile tako muzejske zbirke v celoti obnovljene. Zato smo kupili nekaj nove razstavne opreme, pri čemer je treba opozoriti, da so del vitrin, montaža opreme in novo kabino za blagajno izdelali muzejski delavci sami. Celotni stroški obnove s postavitvijo NOB zbirke so znašali 2.172.500 din, kar je znatno manj, kot so bili predvideni stroški po predračunih.

S sanacijami in prerazporeditvami je bilo pridobljeno okoli 50 m² dodatnih razstavnih površin. Na 1224 m² razstavnega prostora je zgodovina loškega ozemlja od »gospostva« do povojnega obdobja predstavljena v 28 tematsko zaokroženih zbirkah. Razstavili smo štiri nove postavitev in večino zbirk dopolnili. Razstavljeno je 2.131 predmetov, 1.302 fotografije in fotodokumentov ter 73 originalnih dokumentov.

Po končani obnovi je bilo od 2. 7. 1984 do 31. 5. 1985 v muzeju 14.639 obiskovalcev (152 organiziranih skupin, za 114 skupin organizirano vodstvo), kar pomeni povečanje glede na pretekla leta. Številčno povečan obisk organiziranih šolskih skupin kaže večje zanimanje za muzej. V muzeju smo organizirali strokovno vodstvo, ura zgodovine za posamezne stopnje po programu usmerjenega izobraževanja in posebna vodenja po naročilu. Pri tej obliki dela pa prihajamo do spoznanja, da močno zastajamo za časom pri uporabi sodobnejših metod pri poda-

janju gradiva, saj za te namene ne razpolagamo še z nobenim tehničnim pripomočkom.

RTV Ljubljana je dvakrat snemala v muzeju, in sicer v celoti muzej za oddajo »Muzeji in galerije v Sloveniji« (na programu jeseni 1985) in NOB zbirko za oddajo Integrali (predvajana v maju 1985). Nadalje so v muzeju posneli kadre za dokumentarni film o razvoju obrti na Loškem, ki so ga predvajali na obrtni razstavi v Škofji Loki.

Čeprav so bili zaposleni strokovni delavci pri obnovi stalnih muzejskih zbirk, so naloge po letnem programu realizirali. Z izdajo knjige »Rajonizacija občine Škofja Loka« v letu 1984 je bil končan raziskovalni program enote za etnologijo za naročnika FF Ljubljana-oddelek za etnologijo. Tedaj so posneli na video kasete tudi ljudske običaje in o starejših obrteh na Loškem. Pri založbi »Obzorja« Maribor je izšel vodnik Branka Reispa »Škofjeloški grad«, v tisku pa je še »Škofjeloški muzej«. Pri pripravi obeh del so sodelovali strokovni delavci muzeja. Za potrebe strokovnega vodenja je pripravljen »vodnik po muzejskih zbirkah« v ciklostirani obliki, ki bo namenjen kot pripomoček šolskim pedagogom in turističnim delavcem.

Z odkupi in darili je pridobljeno 468 predmetov, večje število dokumentov, fotografij, raznih zapiskov in nekaj likovnih del. S terenskimi akcijami je zbrano večje število dokumentov in podatkov za dopolnitev dokumentacije in registrov. Fond strokovne knjižnice se je povečal za 806 enot. Narodni heroj Maks Krmelj-Matija je muzeju podaril osebno knjižnico, ki obsega 1582 enot, pretežno starejšega knjižnega gradiva in vezanih revij.

Na področju galerijske dejavnosti je bilo organizirano 73 razstav. V galeriji na gradu je bilo 28 razstav in izdano 10 katalogov ob likovnih razstavah. V galeriji in kapeli je bilo 18 raznih prireditel (koncerti, srečanja, proslave).

S terenskim delom, stalnimi oblikami sodelovanja in poznanstvi smo izvedeli, da posamezniki in zbiralci hranijo še mnogo kulturne dediščine. S proučevanjem razvoja obrti smo mnogo gradiva že prevzeli v preteklem letu ali pa se zanj še dogovarjamo. Zaradi omejitve višine sredstev za terensko delo in odkupe akcij ne moremo realizirati, kar je posebno boleče v primerih, ko gre za dragocenejše primerke in zaradi ugodnejše ponudbe zasebnega zbiralca ne moremo predmeta odkupiti.

Za naslednje srednjeročno obdobje so vse aktivnosti usmerjene na priprave za praznovanje 50-letnice muzeja. Zavedajoč se pomembne obletnice, že danes pripravljamo gradivo za postavitve novih zbirk, programe za obnovo in drugo, s katerim bi v letu 1989 primerno proslavili jubilej. Potrebne prostore bi zagotovili s preselitvijo galerijske dejavnosti v Kaščo in depoje na podstrešje. Načrtovane programe pa bo moč uresničiti, če se bo v naslednjih letih nadaljevala obnova gradu in ureditev prostorov v Kašči. Za postavitve novih zbirk je potrebno sanirati kletne prostore zaradi vlage, urediti podstrešje in sanirati nekatere dele stav-

be. Zaradi posedanja vogala severnega trakta so nastale večje razpoke na zunanji steni. Manjše poškodbe so nastale tudi v kapeli in še v drugih delih stavbe. Zob časa in delno človek ne prizanašata tudi obzidju in drugim objektom.

S srednjoročnimi in letnimi programi si muzej načrtuje svoje delo, vendar je naletel tako kot vsi delavci v kulturi na očitke, da so plani le zbir želja. Zagotavljamo, da plani niso odraz želja, temveč stvarnih potreb in da naloge opredeljene v letnih programih, tudi moremo opraviti. Ker pa so le te vezane tudi na sredstva in ker za vse akcije ni vedno dovolj denarja, je razumljivo, da tudi vse niso izvršene v določenem planskem obdobju. Da je to res, dokazujejo rezultati dela v letih 1983 in 1984, ko je muzej za zastavljene naloge razpolagal s primernimi sredstvi.

Delo muzeja pa ni samo strokovno varstvene narave, temveč da sodeluje z združenim delom, društvu in drugimi organizacijami, nudi strokovno pomoč in organizira razstave. Muzej pomeni za širše območje tako varovanje kulturne dediščine in kulturni utrip kraja.

SEZNAM ČLANOV MUZEJSKEGA DRUŠTVA V ŠKOFJI LOKI

Častni člani:

- † Blaznik dr. Pavle, Ljubljana
- † Kos dr. Milko, Ljubljana
- Planina France, Ljubljana
- † Planina Lovro, Škofja Loka
- † Šink Stevo, Škofja Loka

Ustanovni člani:

- † Birolla Gvidon, Ljubljana
- † Burdych Oto st., Škofja Loka
- Gorenjska predilnica, Škofja Loka
- Jamar-Legat Jeja, Ljubljana
- † Kern dr. Frank, Cleveland, ZDA

Loške tovarne hladilnikov, Škofja Loka

- † Rant dr. Jože, Ljubljana
- Skupščina občine Logatec
- Skupščina občine Škofja Loka
- † Šink Stevo, Škofja Loka
- † Žigon Jože (Joka), Ljubljana

REDNI ČLANI

- Ahačič Janez, Partizanska 22
- Ahačič Metka, Partizanska 22
- Albreht Jože, Suška 15
- Ambrožič Jožica, Partizanska 12
- Amidžić Dušan, Groharjevo nas. 2